אישים באגרות הראי"ה

הרב אלפרד לוי, הרב הראשי של צרפת

הרב הראשי של צרפת בימי הרב קוק ביפו · שנות חייו אינן ידועות לנו

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב אלפרד לוי היה הרב הראשי של צרפת בשנים שבהן כיהן הרב קוק ביפו. בשנת תרע"ד (1914), כשחלה, מילא את מקומו הרב ישראל לוי, שנבחר אחריו לרב הראשי. פרטים נוספים עליו לא מצאנו במקורות שבדקנו.

הרב קוק על הרב אלפרד לוי

כשלחצה פקידות יק"א על איכרי עקרון (ראו בפרשת איכרי עקרון והפקידות) לחתום על חוזה קשה, עם ריבית ועם שלילת זכויות ממשפחה שנשארה בלי מפרנס, פנו האיכרים אל הרב קוק, והרב קוק כתב לרב אלפרד לוי בפריז. הרב קוק מתאר אותם כ"אנשים ישרים ופשוטים, אכרים טובים במלא המובן", ומבקש שידבר עם הברון ועם ראשי הפקידות "להמתיק את חומר הדין מעל האכרים האומללים" (כרך ב', אגרת שפה). כבר לקראת שמיטת תר"ע (ראו בפרשת שמיטת תר"ע והיתר המכירה) כתב אליו הרב קוק, יחד עם הרב ישראל לוי, בעניין שטר המכירה (כרך א', אגרת קצג).

האגרות

כרך א', אגרת קצג: באגרת אל הרב ישראל לוי על שטר המכירה לשמיטת תר"ע, הרב קוק מוסיף שכתב באותו עניין גם לרב אלפרד לוי.

"מפני זריזות הענין כתבתי בזה ג"כ להרב ר' אלפרעד לוי נ"י"

כרך ב', אגרת שפה: פקידות יק"א לוחצת על איכרי עקרון לחתום על חוזה קשה. הרב קוק מבקש מהרב לוי לדבר עם הברון ועם הפקידות כדי להקל עליהם.

"להמתיק את חומר הדין מעל האכרים האומללים"

ראו גם

הפרשה: איכרי עקרון והפקידות. (לפרשה)

על הרב ישראל לוי, שמילא את מקומו. (לדף האיש)

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הרב אלפרד לוי, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת קצג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ד ניסן תרס"ט - יפו **נמען:** הרב פרופ' ישראל לוי (פריז)

הרב קוק שולח טופס שטר מכירה לשמיטה. הברון ביקש שהקונה יהיה מר ברביע, כמו בשמיטה הקודמת. הרב קוק מבקש שהברון ונציגי יורשי ברוין יחתמו, שהקונה יקבל על עצמו את תנאי הקניין, ושהקניין ייגמר בכסף ובשטר.

עיקרי הדברים

- שטר המכירה לשמיטה.
- חתימת הברון רוטשילד.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], עה"ק[2] יפו ת"ו[3], כ"ד ניסן תרס"ט[4].

לכ' הרב הגדול בישראל ובאדם החכם הכולל מו"ה[6] ישראל פרופיסור לוי [ישראל לוי, חוקר ומלומד בפריז, ולימים הרב הראשי של צרפת] שליט"א[7], שלו[8] וברכה.

הנני שולח בזה לכת"ר[9] טופס שטר מכירה, [למכירת אדמות המושבות של הברון רוטשילד לנכרי בשנת השמיטה תר"ע; ראו גם (כרך א', אגרת קנה)] וכאשר גלה הדרת הברון נ"י[10] את דעתו, שהגיעה אלי על ידי הפקידות, שחפצו הוא שהקונה יהי'[11] האדון בארביע, שהי'[12] ג"כ[13] הקונה בשמיטה שעברה, שוב אין מה לדבר ע"ד[14] קונה אחר, ויטיב נא כת"ר[15] לעשות למען המצוה ותיקון הישוב, שיגמר שטר המכירה ע"פ[16] סגנון הכתוב כאן. בשטר הרצוף פה, ויבא עה"ח[17] הדרת הברון ובאי כחם של היורשים של האדון ברוין. ועל חכמתו הגדולה אשען שיעשה הכל כדת, ויבא ג"כ האדון בארביע הקונה עה"ח, שהוא מקבל עליו כל תנאי הקנין. ויקבל כבוד הברון או ב"כ[18] מהקונה את הכסף תחילת הפרעון, והקונה יקבל את שטר המכירה לידו, כדי שבזה יגמר הקנין בכסף ובשטר. ויטיב לשלוח אלי העתקה ברורה מכל פרשת הקנין ושטר המכירה ואיכות הענין באר היטב,

מתקותי, שבאהבתו לאה"ק[19] יעשה הכל באופן היותר מועיל, אקצר ואומר שלו' וברכה, כנה"ר[20] ונפש ידידו מכבדו מאד, מצפה תשובתו הנכבדה במוקדם האפשרי, כי הענין דורש זריזות כעת.

הק' אברהם יצחק ה"ק הנ"ל

מפני זריזות הענין כתבתי בזה ג"כ להרב ר'[21] אלפרעד לוי [הרב אלפרד לוי, הרב הראשי של צרפת] נ"י. הנ"ל[22].

הנני מליט בזה את ההרשאה. אולי יהי' חפץ הדרת כבוד הברון נ"י לחתום עלי'[23], וגם ב"כ של מר ברוין יבאו עה"ח, ואז יהי' הקונה אחד מהיושבים פה, כפי אשר תסכים על זה ג"כ הפקידות פה. הנ"ל

1. ב"ה - ברוך השם
2. עה"ק - עיר הקודש
3. ת"ו - תבנה ותכונן

4. תרס"ט - השנה תרס"ט (1908/1909)
5. לכ' - לכבוד
6. מו"ה - מורנו הרב
7. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. שלו' - שלום
9. לכת"ר - לכבוד תורתו
10. נ"י - נרו יאיר
11. יהי' - יהיה
12. שהי' - שהיה
13. ג"כ - גם כן
14. ע"ד - על דבר
15. כת"ר - כבוד תורתו
16. ע"פ - על פי
17. עה"ח - על החתום
18. ב"כ - בא כוחו
19. לאה"ק - לארץ הקודש
20. כנה"ר - כנפשו הרמה
21. ר' - רבי
22. הנ"ל - הנזכר לעיל
23. עלי' - עליה

אגרות הראי"ה – כרך ב' – אגרת שפה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ג אלול תרע"א **נמען:** הרב הראשי של צרפת, ר' אלפרד לוי

פקידות יק"א לוחצת על איכרי עקרון (מזכרת בתיה), אנשים ישרים ועובדים קשה, לחתום על חוזה קשה: ריבית, שלילת זכויות של משפחות שראשן נפטר, ועוד. הברון לא תבע מהם קודם את הקרן עד שתהיה להם פרנסה. הרב קוק מבקש מהרב לוי לדבר עם הברון ועם הפקידות כדי להקל.

עיקרי הדברים

- החוזה הקשה לאיכרי עקרון.
- ריבית ושלילת זכויות.
- בקשת התערבות אצל הברון.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1], כ"ג אלול תרע"א[2].

להדרת כבוד אדם המעלה, הרב הגאון הגדול בישראל ובאדם, מר א, לוי [הרב אלפרד לוי, הרב הראשי של צרפת] שליט"א[3], רב הכולל למדינת צרפת יצ"ו[4].

הנני נאלץ בזה לבא במכתבי אל הדרת כתר"ה[5], בנוגע לאחינו האכרים היושבים בכפר עקרון, היא "מזכרת בתיה" מיסוד כבוד הברון הנדיב מר עדמונד רוטשילד שיחי'[6], שהם אנשים ישרים ופשוטים, אכרים טובים במלא המובן, עובדים חרוצים, אוהבים את הארץ ואת עמלה, וזה רבות בשנים, אשר השליכו משכנותיהם בחוץ לארץ ובאו לחסות בכנפי נדיבות כבוד הברון. ואם כי מסבות צדדיות, מצד עול הממשלה במסים וחוב העשור [מס "המעשר" העות'מאני על התוצרת החקלאית] העולה לסך גדול מאד המיגע את האכרים, אינם יכולים עם כל עמלם להיות ברחבה, הנם שמחים בחלקם, שהם יושבים על אדמת הקודש, ומפתחים ומשדדים אותה.

והנה באלו הימים החלה פקידות יק"א[7] [חברת ההתיישבות היהודית (JCA), שקיבלה מן הברון רוטשילד את ניהול מושבותיו] ללחוץ אותם מאד, בהכריחה אותם לחתום על חוזה שיש בו תנאים קשים להם מאד מאד, שלא יוכלו לחיות בהם, והדבר עומד במצב קשה מאד. רחמי כל איש בעל רגש מוכרחים לפול על האכרים העניים והתמימים הללו, אשר פתאום הוקפו בהמון חוקים כבדים מנשא, נוסף על עול הזר המוטל עליהם.

בצר להם פנו אלי, שאהי'[8] להם למליץ יושר. ובאשר באמת ידעתי את ענים, וכמה שהוא נמנע מהם להכנס, במצבם החלש כעת, בעול חיובים כאלה, אשר מלפנים לא ידעום. כי גם עיקר הקרן לא תבע מהם כבוד הברון, כי אם כאשר יבא חשבון שיש להם די סיפוק פרנסתם, כדרך חיי האכר, וק"ו[9] שאין ביכלתם לזקוף עליהם תנאים של רבית, (לבד האיסור מצד התורה), ושלילת זכויות של משפחה שנשארה בלא עובד, ע"י[10] סבת מות ראש המשפחה, וכיוצא בזה. אבקש בזה את הדרת כבוד גאון מר

נ"י[11], שיהיו דבריו הנכבדים עם כבוד הדרת הברון ועם ראשי הפקידות, להמתיק את חומר הדין מעל האכרים האומללים, ולתן להם אפשרות להתמיד בעבודתם, לשכלל את אדמת הקודש בעמל נפשם.

בתקותי, שישים כתר"ה מקום לדברי, ויואל לכבדנו בתשובתו הרוממה, הנני חותם בברכת השנים כנה"ר[12],.

הק אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרע"א - השנה תרע"א (1910/1911)
3. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
5. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
6. שיחי' - שיחיו
7. יק"א - יק"א (חברת ההתיישבות היהודית)
8. שאהי' - שאהיה
9. וק"ו - וקל וחומר
10. ע"י - על ידי
11. נ"י - נרו יאיר
12. כנה"ר - כנפשו הרמה